

Mario Jurišić

VIDLJIVI ZNAKOVI POSVEĆIVANJA

Propovijedi na temu: Sedam svetih sakramenata

Drugi nas vatikanski sabor uči da je liturgija "vršenje Kristove svećeničke službe: u njoj se pomoću vidljivih znakova označuje i, na način pojedinom znaku svojstven, izvršuje čovjekovo posvećenje te tako otajstveno tijelo Isusa Krista, Glava i udovi, vrši cjelokupno javno bogoslužje" (SC 7). Crkvena predaja je među tim vidljivim znakovima posebno cijenila sedam glavnih znakova koje mi u propovijedima i kateheza- ma obično nazivamo sakramentima.

Suvremeni tempo života i raznolikost pastoralnih izazova postavlja pastoralne radnike u različite prigode u kojima treba djelovati brzo, kratko i efikasno, ali uvijek u skladu s kršćanskom predajom prenoseći zdravi nauk o Bogu i njegovu spasiteljskom pothvatu. Često smo prisiljeni kratkim poukama upotpunjavati propuste u vjerskom odgoju ili, isto tako kratkim, nagovorima usavršavati vjernike u različitim prigodama.

Nacrti propovijedi koji slijede nastali su iz praktičnih potreba u kojima se našao njihov autor. Možda će kolegama pomoći u takvim ili sličnim prilikama. Meni su osobno puno pomogla iskustva drugih do kojih sam mogao doći. Izjave dušobrižnika koji su se služili mojim dosadašnjim knjižicama ohrabrine su me da i ovo objelodanim.

KRŠTENJE

Netko je sakrament krštenja nazvao "sakramentom neznanja". Sigurno je to zato jer se slabo poznaje ili se vrlo malo o njemu zna. O tom sakramentu bi trebalo često govoriti, jer je krštenje temelj kršćanskoga i pravoga duhovnog života.

U jednoj anketi provedenoj o sakramentu krštenja postavljeno je nekoliko pitanja, a dobilo se mnoštvo odgovora. Evo, nekih:

- Što je potrebno za krštenje?
Pronaći kuma i nadjenuti djetetu ime.
- Što dobivamo na krštenju?
Ima raznih darova od lančića do auta.
- Kako treba krstiti dijete u nuždi?
Ne mislim biti babica.

- Što ti se svidjelo na krštenju?

Kad dijete zaplače ili se zasmije pri polijevanju vode.

I tako redom. A ipak bi svaki kršćanin od toga sakramenta trebao živjeti cijeli život, jer je on temelj naše vjere i izvor našega spasenja.

Sakrament krštenja je jednostavan u svom obredu, ali snažan u svome djelovanju. Na jednoj strani: malo vode, nekoliko riječi, slabašno dijete ..., a na drugoj strani učinak neizmjerljivo velik: novi život - Božji život, novi otac - Bog, nova obitelj - Crkva, novo srce - ljubav, novo svjetlo - evanđeoska istina, nova hrana - Kristovo tijelo ...

Sv. Grgur Nazijanski o krštenju veli: "Krist je ušao u Jordan da ukopa čitava staroga Adama, pa stoga i mi ulazimo u krsni zdenac da uronimo staroga čovjeka, kako bi se pojavio novi. U krsni zdenac ulazi dijete čovječje, a izlazi dijete Božje."

Naravno, voda ne može ništa po sebi, kao što ni olovka ne može ništa ako je pametna ruka ne uzme i njome ne prenese na papir velike ideje.

U krštenju Krist stupa na pozornicu i uzima dijete, stavlja na njega svoj pečat, otvara mu nebo i prisvaja ga k sebi.

Mnogi bi htjeli da je krštenje magija, jer se čeka spas od par kapi vode. Ako je tako, onda bi se moglo postaviti pitanje: zašto vojnici čekaju spas od zastave? Zastava je platno u nekoliko boja koje ne može po sebi nikoga spasiti, ali je ipak velika snaga i moralna pomoć vojnicima. Ona predstavlja zemlju koju treba braniti. Ona je simbol jedne države, jedne borbe, jedne pripadnosti određenom narodu. Isto tako je polijevanje vodom simbol pranja grijeha i dobivanje milosne čistoće. To polijevanje je samo vidljivi znak nevidljive milosti koja se slijeva u krštenika koji postaje Božje dijete i prima klicu vjere koja će biti snaga u velikoj životnoj borbi.

Kod kršćanina nema magije na krštenju, nego postoji susret između Boga i čovjeka. Kad se prijatelji u Europi sastanu, pružaju jedan drugome desnu ruku. Kad se susretnu dva crnca, oni se dodirnu nosovima. Kad se susretnu dva Arapa, stave desnu ruku na srce, usne i čelo. Prvi želi dati s rukom i srce svome prijatelju. Drugi želi biti jedno s prijateljem. Treći želi kazati: prijatelju, ležiš mi na srcu, ustima, a nalaziš se u mojim mislima.

U krštenju je veći susret između djeteta i Boga, nego bilo koji gore navedeni susret. Ne znam kakvo rukovanje, pozdravljanje, dodirivanje nosova ... ne mogu prenijeti jedno srce prijatelja u drugo, a na krštenju se to stvarno i događa. Dijete dobiva Božji život, srce i ljubav. Nije to magija nego stvarnost koja je prikraćena našim tjelesnim očima, ali ne i očima naše vjere.

Bilo bi nepametno da krštenje ne bude svečano: da na njemu ne bude pjesme, dobrog ručka, okupljanja prijatelja i zajedničke slike, ali to je ipak premalo.

Krštenje nije samo ceremonija, parada, običaj ili folklor. Ono je početak duhovnog života kad kršćanin dobiva i svoju osobnu kartu koja se piše Kristovom krvlju.

Ime: kršćanin.

Prezime: katolik.

Mjesto rođenja: cijeli svijet.

Osobni znaci: ponosan, vjeran, pošten, karakteran ...

Na krštenju krštenik postaje i pripadnik vojske koja je stara blizu 2000 godina, pa se tako uvrštava u armiju kojoj je Krist na čelu, Bog i čovjek, a broji stotine milijuna članova. I upravo zato sakrament krštenja treba biti i sakrament ponosa.

Kad je sv. Ignacije, mučenik, došao pred cara, čuo je pitanje:

- Ti si bijednik!

Ignacije je odgovorio:

- Neka se nitko ne usudi Ignacija nazvati bijednikom jer on nosi Krista.

- Kako možeš reći da u sebi nosiš Krista?

- Nosim ga! To je uzvišeni dar koji mi je dalo krštenje.

To je ponos. Kao što je Platon svako jutro govorio da je ponosan što se rodio kao Grk i zato Bogu zahvaljuje, tako bi svaki kršćanin trebao svakodnevno zahvaljivati Bogu na milosti svetoga krštenja. Trebao bi često hodočastiti u crkvu svoga krštenja i gledati krsni zdenac koji ga je preporodio i pribilježio za "nebeske tribine".

Francuski je kralj Ljudevit IX. često dovodio sina u crkvu gdje se krstio i govorio mu: "Sinko, ovdje si ubrojen među sinove Francuske. Ovdje si postao pravi Božji vitez i vojvoda, tu si se krstio."

Svaki bi kršćanin trebao više voljeti crkvu svoga krštenja nego sve palače i nebodere svijeta, a maticu krštenih gdje se nalazi njegovo ime više nego sve knjige koje je imao u ruci za vrijeme školovanja.

Sakrament sv. krštenja je i velika obveza svakoga kršćanina. Krštenje na grčkom znači "baptein" ili "baptizein" što bi značilo "oprati se". Istina, kršćanin će se time oprati za cijeli život, ali će mu ipak trebati i drugih umivanja u životu jer je životni put dug i usput se pokupi prašina koju treba dignuti.

Križ na kršćaninovu čelu treba biti brava ili ograda od bodljikave žice preko koje vrag nikada ne bi smio preskočiti. Svijeća bi trebala opominjati na potrebu izgaranja za Boga i ljude i trajno širenje svjetlosti i topline. Bijela marama bi trebala podsjećati na krsnu nevinost i posvetnu milost. Tu "Kristovu odjeću" ne bi nikada smjela zamijeniti sotonska odjeća prokletstva.

Ulje bi trebalo podsjećati na potrebu borbe protiv zla i sotone. Prvi su se kršćani nakon krštenja okretali prema zapadu koji je simbolizirao carstvo tame, pljunuli bi u tom pravcu, stiskali šake i "dijelili roge". Time su željeli reći: Odlazi, Sotono, ti nam ne trebaš, mi jednostavno na tebe pljujemo, ako se bude trebalo boriti s tobom, evo naših pesnica. I Krist je nakon krštenja, vođen Duhom, pošao u pustinju, borio se sa sotonom i pobijedio ga. I kršćanin poslije svoga krštenja ide u pustinju života, pomazan je Božjim duhom i bori se protiv sotone i svih djela njegovih.

Kako li je tužno kad neki kršćanin ne zna gdje je i kada je kršten. Kakva je to sramota ne znati tko je bio krstitelj i tko je bio kum pri tom najsvečanijem času kršćanskog života.

Kod Isusova krštenja na rijeci Jordanu vlada veličanstvena atmosfera. Crkva svake godine obnavlja spomendan toga događaja. Zašto se takva atmosfera ne odigrava i kod vjerničkih krštenja? Zašto se kršćani ne sjećaju svake godine svoga krštenja, pa da - uz rođendan - slave i svoj krsni dan jer je upravo toga dana započeo pravi duhovni život.

- Koliko ti je godina? pita misionarka jednoga starca.
- Samo dvije jer godine brojim samo od svoga krštenja.

To je radost, ponos, duhovna starost ... Na krštenju počinje život kršćanina koji treba često obnavljati sjećajući se *odreknuća i obećanja*. Krštenje treba cijeli život pravdati svojim životom, pa taman to bilo teško i bolno, jer je kršćanin najprije sljedbenik golgotskog a onda uskrslog Krista.

POTVRDA

Na vjeronauku smo naučili da postoji sedam darova Duha Svetoga:

1. Mudrost; Bogu treba pametnih a ne ludih boraca.
2. Razum; Bog treba spretnih a ne šeptrljivih boraca.
3. Savjet; Bogu treba poslušnih a ne neposlušnih boraca.
4. Jakost; Bogu treba junačkih a ne dezerterskih boraca.
5. Znanje; Bogu treba učenih a ne neukih boraca.
6. Pobožnost; Bogu treba zagrijanih a ne hladnih boraca.
7. Strah Božji; Bogu treba boraca koji se boje Boga i više nikoga.

Svi se ti darovi dobivaju na sv. potvrdi kad kršćani postaju "vojnici" Božji. Budući da je nemoguće o svima opširnije govoriti, zaustavit ćemo se na četvrtom daru Duha Svetoga a to je *jakost*.

Kad su apostoli primili Duha Svetoga, nastao je kod njih veliki preokret. Apostoli su se "okrenuli" za 180 stupnjeva:

od plašljivaca postaju junaci;
od kukavica bivaju heroji;
od defenzivaca prelaze u ofenzivce;
od malodušnika pretvaraju se u jurišnike;
od mucavaca postaju poliglotti.

Danas je strah još uvijek prisutan na svakom koraku. Mnogi se poput apostola skrivaju da ih ljudi ne vide, da ne upru prst na njih, da prođu linijom lakšeg otpora ... A strah čovjeka ponizuje.

Strah od ljudi radi vlastitog uvjerenja kršćanina čini smiješnim i unosi u njegov život sve više nesigurnosti. Strah čini čovjeka nekarakternim, slabićem i beskičmenjakom. A beskičmenjak treba "puziti, dopuziti do ogledala i pljunuti sâm sebi u lice", kaže pjesnik. Strah čini od Kristovih sljedbenika ne-ljude i ne-kršćane. Ako kukavica dođe varkom do ordena, on i dalje ostaje kukavica. Ako izdajica pomoću gaženja principa dođe do odlikovanja, on i dalje ostaje izdajica.

Želi li kršćanin "ušičariti" nešto i na drugoj strani pa izda svoju vjeru radi straha i obzira, on postaje i ostaje bijednik.

Kršćanin treba biti "vojniki" Božji, a svatko zna što se traži od dobroga vojnika: treba biti spreman na žrtvu i mora ostati hrabar. Treba podnositi led i žegu, glad i golotinju. Vojnik treba jurišati i osvajati. On mora svladavati i rušiti prepreke da bi došao do cilja. Vojnik treba biti spreman na sve.

Krist je zhtjevan kad se radi o njegovu sljedbeniku. Kršćanin se treba odlučiti za njegov križ i njegovu borbu. Tu nema kolebljivosti. U Kristovoj vojsci svaki se "vojniki" mora odlučiti na principijelnost i karakternost, borbu i us-trajnost. Krist je kategoričan, a kategoričnost nije laka. Nije lako beščašće, ucje-njivanje, isključenje iz sredine, proglašavanje nazadnim i glupim..., ali u Krista nema osrednjosti, beskičmenjaštva, neslanosti, ravnodušnosti ... Kršćanin treba ostati na nogama, svakodnevno se boriti usred arene života. Njegovo mjesto nije u publici ili u gledalištu nego na borilištu. Takve je Kristove sljedbenike na bori-lištu s divljim zvijerima gledao Neron i uzviknuo: "Gledaj, pjevaju!" Ta zvijer a ne čovjek nije mogao shvatiti da ljubav i smrt idu zajedno.

Svaki je kršćanin mučenik. Grčka riječ *martyr* znači mučenik-svjedok. Kršćanin ne smije šutjeti kad mora govoriti jer šutnja često puta znači izdaju. Kršćanin u životu mora popiti mnogo gorkih pilula, jer se kršćanstvo mora odglu-miti. Kršćanstvo nije med i mlijeko, nego crvena boja, jaslje, zima, slama, spilja, bijeg u Egipat, Kalvarija...

W. Churchill, nastupajući prvi put u donjem domu svoga parlamenta, izjavio je povijesne riječi: "Ne mogu vam ponuditi ništa osim krvi, napora, znoja i suza."

Te su riječi izgovorene 13. svibnja 1940. godine, dakle, na početku Drugoga svjetskog rata. Možda bi kod kolijevke svakoga djeteta trebalo napisati: krv, nap-
or, znoj, suze ... Nema sile koja može skinuti križ s ljudskih leđa. Veliki papa Pa-
vao VI. reče: "Papa može sići s prijestolja, ali ne može sići s križa."

Život apostolâ i prvih kršćana nije bio ružičastiji nego život današnjih
kršćana. Djela apostolska izvještavaju kako su apostoli bili šibani, zlostavljani i
bacani u tamnicu, kako im se zabranjivalo govoriti i propovijedati. Oni su ipak
govorili: "Bog otaca naših uskrisio je Isusa koga ste vi, vješajući ga na križ, ubi-
li. Za to svjedočimo mi i Duh kojega je Bog dao onima koji mu se pokoravaju"
(Dj 5,29-33).

To je ono što je i Krist rekao svojim apostolima: "Čuvajte se ljudi, jer će
vas predavati sudovima i bičevati vas po svojim sinagogama. Izvodit će vas zbog
mene pred upravitelje i kraljeve da svjedočite pred njima i poganima. Ali kad vas
predadnu, ne budite zabrinuti kako ćete ili što ćete govoriti, jer će vam se onoga
časa dati što treba govoriti. Jer nećete govoriti vi, nego će Duh Oca vašega govori-
ti preko vas" (Mt 10,17-23).

To je taj Duh koji je i prvim kršćanima davao snagu da izdrže strašne muke.
"Blage muke" bile su ubijanjem mačem i gušenjem u vodi. A gdje su one strašne
i krvave: željezni točak koji trga privezanog kršćanina, nabijanje na kolac, paljenje
na lomači, postavljanje na žeravicu i polagano prženje, pečenje na ražnju, mazanje
katranom i smolom i pretvaranjem u baklju, zadijevanje drveta pod nokte.
"Humane muke" su bile bacanje kršćana pred izglednjele zvijeri da ih kidaju, a
"duhovne muke": djevojke su odvodili u javne kuće, majkama trgali djecu s grudi,
djevice silovali ... I pitamo se, tko je tim ljudima davao snagu? Leon papa,
tumačeći Lovrino mučeništvo pečenjem na gradelama, veli: "Jača je bila Lovrina
vatra iznutra nego ona vanjska koja ga je pekla." "Koja je to nutarnja vatra ako li ne
Duh Sveti koji se nad apostolima i pojavio kao vatra - užareni jezici. To je ta sna-
ga koja od kršćanina čini heroja. Sami po sebi kršćani ne mogu ništa. Ali s
Božjim darom, mogu sve.

Dvije su stvari upečatljive na sv. potvrdi: znak križa na čelu i mazanje sve-
tim uljem. Pritom biskup izgovara riječi: "Primi pečat dara Duha Svetoga!" Križ
na čelu treba biti podsjetnik i obećanje.

Podsjetnik:

- kako je križ manifestacija Kristove ljubavi prema čovjeku;
- kako je križ apsolutno mjerilo kršćanske vjere;
- kako je križ bez Krista apsurd;
- kako je križ čin darivanja i trijumf ljubavi;
- kako je križ mudrost i snaga svakoga kršćanina;
- kako kršćanin nije ništa drugo doli čovjek na križu.

Obećanje:

- da se kršćanin ne smije stidjeti svoje vjere;
- da svatko vidi tko je i kome pripada, da ostane na nogama;
- da je Duh Sveti opečatio kršćanina Kristova vojnika koji je konačno položio "svečanu zakletvu" da će braniti svoju vjeru;
- da će slijediti poticaje Duha i da će računati na sedam njegovih darova, a posebno na dar jakosti kako bi izdržao do kraja.

To sve uključuje napor i budnost. Ne trebamo se toga bojati jer "kršćanski život vrijedi onoliko koliko ga je napora koštao" (Mauriac).

Udarac koji se davao po licu bio je znak da kršćanin treba znati i trpjeti za svoju vjeru. Istina, neće to biti kao u prvim stoljećima kad se tražio heroizam za svoju vjeru, ali se i danas on često traži kad se treba vjenčati u crkvi, krstiti javno dijete, primati tisak u svoju kuću, ići na vjeronauk, blagosloviti svoju kuću, javno pozdraviti svećenika i s njime biti prijatelj. Treba i danas hrabrosti jer mnogi strahuju da će im se nešto "prišiti", i da će biti "bodovani" ako iskažu javno svoju vjeru na bilo koji način.

A što bi bilo da su kršćani bježali iz arena, da su se na sudovima odricali vjere, da su tamjan bacali pred poganske bogove, da su se odricali svoga kršćanskog imena? Što bi se Neron, Domicijan, Dioklecijan... smijali i izrugivali slabost kršćana, a onako su im se morali diviti. Kršćani trebaju svjedočiti svoje kršćansko uvjerenje, a Duh će Sveti dati snagu da mogu izdržati i ako to bude teško, i ako to bude koštalo!

PRIČEST

Sveta je pričest sakrament u kojem se prima Tijelo Kristovo. To je sigurno najljepši i najuzvišeniji sakrament koji je Spasitelj ostavio na zadnjoj večeri. Tada je Krist prvi put pretvorio kruh u svoje Tijelo, a vino u svoju Krv. Na Veliki četvrtak prvi put je podijeljena i Prva sv. pričest, nažalost, i prva svetogrdna, preko ruku Jude Iškarijatskoga.

Isus je hranitelj ljudskoga tijela i ljudske duše. Psalmist veli: "Oči sviju u tebe su uprte, ti im daješ hranu u pravo vrijeme. Ti otvaraš ruku svoju, do mile volje sitiš sve živo" (Ps 145,15). Kruh je Božji dar koji treba tražiti od Boga i za svaki komad kruha treba biti Svevišnjemu zahvalan.

Blagovati Božje darove nije obično "tankiranje". Čovjek ne ide jesti kao što ide tankirati auto da može ići dalje. Istina, čovjek jede da može živjeti i vršiti svoje dužnosti, ali u tjelesnoj hrani ima nešto tajanstveno i misteriozno, pa blagovanje nije samo "tankiranja" i obični kemijsko-fizikalni proces. Za vrijeme

čovjekova blagovanja mrtvo se pretvara u živo, tuđe postaje njegovo.

Halil Džubran u knjizi "Prorok" veli:

"I kad jabuku zagrizete, recite joj u srcu:

Tvoje će sjeme živjeti u mojem tijelu

I pupoljci tvojega sutra raspupat će se u mojem srcu.

I miomiris tvoj bit će moj dah,

I zajedno ćemo se radovati

Kroza sva godišnja doba."

Blagovanje je, dakle, ljudski čin. Zato je objed nešto svečano-blagdanko: okuplja, ujedinjuje, obogaćuje, jača ...

Krist je ostavio i još jednu hranu, a to je njegovo Tijelo i Krv. Stotine tisuća ljudi na svijetu svaki dan blaguju njegovo Tijelo i piju njegovu Krv. Dakle svaki dan stotine tisuća obroka živoga kruha a i prave božanske krvi. To blagovanje zaista mora biti svečano i blagdanski.

Kad bi se nedjeljom sastajali na "blagovanje", prvim kršćanima bi pjevali i duša i srce. Poslije molitava bi priređivali agape = vesele bratske gozbe. Na njima se svatko veselio.

Kao što čovjek živi od zemaljske hrane tjelesnim životom, tako kršćanin mora živjeti od "nebeske hrane" duhovnim životom. Izrael je putovao kroz pustinju 40 godina pa mu je trebala mana s neba da ne umre od gladi. Zbog toga su vikali na Mojsija. Kršćanin putuje i više godina kroz pustinju života pa mu je potrebna ta "mana". No, Mojsije nije mogao sebe dati za hranu, a Krist je sebe otajstveno predao za hranu. To je nešto misteriozno, ali istinito.

Mi katkad s nevjericom slušamo govor o tome. Takvi su bili i Isusovi učenici. Kad im je Isus govorio o tome da će im dati "kruh s neba", bili su zaprepašteni i sablažnjavali su se na taj govor. Za njih je to bio tvrd govor. Uza sve to, Isus je bio kategoričan: "Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu!" (Iv 6,56).

Zašto onda ljudi ne blaguju takvu hranu koju je Krist ponudio? Lijepo je kazao jedan pisac: "Ne blaguju zato jer su bolesni, presiti i mrtvi." Nije potrebno puno bolesti da se izgubi apetit. Dosta je jedna prehlada, par linija temperature i hrana više čovjeka ne privlači. Ako kršćanina ne privlači Kristovo tijelo, onda on ima duhovnu gripu. Treba lijek. Treba liječiti u ispovijedanju i kajanju za počinjene grijeha. Tek kad se grijeh izliječi, opet će proraditi duhovni apetit.

Kad se čovjek zasiti, više ne može jesti. Tako je i u duhovnom životu. Ako ima više zabave nego molitve, više pornografije nego lijepa štiva, više kina-dvorane nego crkve, više grijeha nego milosti, kršćanin je prezasićen. Materija je okupirala njegovu nutrinu i nema više mjesta za Boga. Ne osjeća se više potreba za Kristovim tijelom.

Mrtvaci ne jedu niti traže hranu. Oni nemaju nikakva apetita. Isto tako i duhovni mrtvaci, oni koji su u grijehu nemaju volje, ili bolje rečeno, ne mogu blagovati Kristovo tijelo.

Što onda treba? Treba se vladati kao prorok Ilija kojemu je već život bio dojadio i želio je umrijeti. Tada mu anđeo reče: "Uzmi i jedi!" Ilija je uzeo kruha, jeo, pio i zaspao. Anđeo ga opet probudi i reče mu: "Uzmi i jedi, dug je put pred tobom!" (1 Kr 19,7). Ilija je jeo, pio i išao još 40 godina kroz pustinju do Božje gore Horeba.

I kršćanin treba tako postupati. Ako se ne može živjeti bez zemaljske hrane, ne može se ni duhovno živjeti bez nebeske hrane, svete pričesti. I što je zanimljivo: zemaljsku se hranu mora platiti. Ako je čovjek siromašan, teško je nabavlja. A nebesku hranu koja ima neprocjenjivu vrijednost, svatko dobiva besplatno. I lijekove za tjelesno zdravlje treba skupo platiti, a taj nebeski lijek dobiva se bez recepta i naplate.

Poznati indijski pjesnik Tagore opisuje susret između prosjaka i kralja: "Putovao prosjak ... bijedan, zgrbljen, izgladnjen ... Dođe mu ususret kralj u zlatnoj kočiji. Siromah pomisli: kad me kralj vidi takva bijedna, sigurno će me dobro nagraditi. Neću morati više prositi. Siromah stade pokraj puta i počeka dok kralj prođe da bi mu udijelio milodar. Kad je kralj došao do prosjaka, zaustavi se, pruži ruku i reče prosjaku: Imaš li mi štogod dati? Prosjak se zbuni, zavuče ruku u torbu, izvadi šaku brašna, pruži je i tužan ode.

Navečer, gle čuda! Umjesto šake brašna u torbi se nađe komad zlata. Siromah odmah pomisli da je to kralj stavio, i od tuge proplaka. Reče sâm sebi: Jesam li lud? Kad je kralj bio tako darežljiv za šaku brašna, zašto mu nisam dao sve brašno u vreći. I tako prosjak ostade prosjak!"

Svi su ljudi neke vrste prosjaci, ali im se nije teško obogatiti. Bogu se daje šaka brašna, tj. komadić kruha, a on ga ne pretvara u zlato nego u svoje tijelo. Komadić kruha postaje živi Krist, uskrsli, Bogočovjek. Nekoliko zrnaca grožđa pretvorenih u vino postaju presveta Krv Isusova.

Koje li bogatstvo za kršćanina! Besplatno postaje bogataš duha. Besplatno blaguje Kristovo tijelo i tako dobiva snagu, jakost i okrepu da može uspravno i snažno koračati kroz pustinju života.

Kako je onda nepametno ne uzimati tu hranu koja u svetoj pričesti zapali kršćansku mlakost, ražari slabost, učvrsti mlitavost ... Prvi su kršćani vidjeli u blagovanju tijela Kristova snagu u vrijeme progonstva. Zbog toga su u posebnim posudicama nosili kući svetu pričest, a Tertulijan svjedoči da su je i mornari nosili na brod. Zašto? Odgovor je jedan: Ako dođe opasnost utamničenja da se mogu prije toga pričestiti i ponijeti okrepu sa sobom u tamnicu. Ako dođe oluja na moru i zaprijeti opasnost po život, da mogu blagovati svetu pričest kao snažnu popudbinu.

I na kraju, opomena da treba blagovati Tijelo Kristovo s vjerom i bogobojaznošću, jer u protivnom, to blagovanje postaje osuda za propast. Dakle, treba blagovati tijelo Kristovo često, ali uvijek sveto i pobožno. To je garancija pravoga kršćanskog života i vječne sreće na nebu.

ISPOVIJED

Ovo je sakrament opraštanja grijeha, uz uvjet da čovjek surađuje s Božjom milošću. Da bi ispovijed bila djelotvorna, treba imati na umu težinu grijeha i zla koja se upliće u naš život.

Grieh je uvreda Bogu. Griehom čovjek odbija Boga kao nešto suvišno i nepotrebno. Slikovito rečeno, griehom čovjek stiska šaku prema nebu, prijeti Bogu i Božjim naumima, izvrće Božji plan. Bog je dao čovjeku jezik da se njime služi i da njime slavi Boga. A čovjek često puta tim jezikom psuje svoga stvorca. Bog je čovjeku dao ruke da čini dobro sebi i bližnjima i da time proslavljuje Boga, a čovjek često tim rukama krade tuđu muku, ubija, čini zlo. Bog je čovjeku dao srce da ljubi, a čovjek često u srcu gaji mržnju prema drugim ljudima i drugim Božjim stvorenjima.

Grieh je najveće zlo na svijetu. Pokazao je to Bog kaznom prvih ljudi i anđela i poslanjem svoga Sina na svijet. Zato svaki put kad čini teški grieh, kao da čovjek viče: "Dolje s Isusom! Neka se razapne! Hoćemo Barabu!" Svaki teški grieh je govorenje Bogu: "Neću ti služiti! Ne trebaš mi, Bože, ni ti, ni tvoja pomoć, ni tvoje nebo!"

Grieh je veliki znak nezahvalnosti. Kakvo je to dijete kojemu su roditelji dali sve, a ono im je nezahvalno? A Bog je povjeku više i vrednije dao nego bilo koji drugi roditelj. I to besplatno ne tražeći ništa od njega. Roditelj koliko-toliko misli da će dijete barem donekle uzvratiti u starosti. A Bog daje čovjeku sve besplatno. I čovjek ga opet bezobrazno vrijeđa na različite načine.

Čitao sam u nekim novinama kako je gospodar stavio masku na lice i otišao u dvor svome psu. Pas ga nije prepoznao pa ga je ujeo. Gospodar odmah digne masku s glave, a pas kad je vidio što je učinio, zacvili i prestane jesti i piti od tuge. Zbog iscrpljenosti oboli i ugine za nekoliko dana. Priča ostaje priča, ali je istina da životinje katkad više osjećaju zahvalnost prema svome gospodaru nego čovjek prema najvećem Dobročinitelju.

Bog je stvorio čovjeka da živi u skladu, miru i ljepoti. Grieh unosi nered u taj sklad. Božji plan, po kome čovjek ovo malo vremena u životu treba provesti mirne savjesti, grieh ruši.

Čovjek opterećen grijehom nema mira ni po danu ni po noći, ni kod kuće ni na radnom mjestu, niti na zabavi niti u crkvi, niti u duši niti u tijelu. To je kazna kojom čovjek sâm sebe kažnjava. Segneri donosi opis Kaina poslije učinjena ubojstva:

"Dugo je lutao po pustim krajevima. Drhtao je na pogled svake zvijeri, priblijedio bi na svako šuškanje grančice. Pčinjalo mu se da će ga svaka rijeka progutati, svaki brežuljak zakopati. Tmine su ga uznemiravale. Mrzio je svjetlost, drhtao je kad se odmarao, nemiran je bio u budnom stanju. Kao da ga netko proganja. Bježao je od klisure do klisure od jednog mjesta do drugog s očajnim glasom koji je odzvanjao. Sve na što je naišao pružalo mu je samo smrt."

Navedeni opis je pjesnička tvorevina, ali je u biti istinit. Istina je da grijehom čovjek na neki način ubija Boga u sebi, ali time ubija i sebe jer stvara sebi nepodnošljivi život.

I u tako teškoj situaciji uskače u pomoć Bog i pruža čovjeku ruku da ga izvuče iz ponora u koji je upao. Ispovijed i nije ništa drugo doli pružanje ruke prema ispruženoj Božjoj ruci. I što je netko veći grešnik, Bog mu se više približava i nudi svoju dobrotu i milosrđe.

Naša je slika o Bogu često previše "muška". Takvu smo sliku o Bogu dobili čitajući Bibliju Staroga zavjeta. Jahve je pobjednik i vojskovođa, pravedan sudac koji sudi i kažnjava. Ali, postoje i druga mjesta koja prikazuju Boga kao blagog, nježnog i osjećajnog. Izaija veli: "Može li žena zaboraviti svoje dojenče i ne imati sućuti za čedo svoje utrobe? Pa kad bi i koja zaboravila, tebe ja zaboraviti neću. Gle, u dlanove sam te svoje urezao, zidovi tvoji svagda su mi pred očima" (Iz 49,15-16).

Božju ljubav i osjećajnost Biblija najljepše opisuje u prispodobi o rasipnom sinu. Mnogi današnji teolozi vole kazati da se radi o milosrdnom ocu a tek onda o rasipnom sinu. Otac, koji simbolizira Boga, pokazuje svoju ljubav i dobrotu prema sinu "koji je s bludnicama proždri svoju imovinu". S Božje strane nema prepreka za oprostjenje i ponovno sklapanje prijateljstva nego se mora s druge strane mnogo toga učiniti da dođe do susreta, i to raskajanoga i odlučnog, kako se to prijateljstvo ne bi više raskinulo.

Čovjek treba u ispovijedi probuditi u sebi žalost što je uvrijeđen Bog koji je sama ljubav. U ispovijedi treba istinski umrijeti grijehu da bi se živjelo Bogu, pa se zato grijeh mora mrziti. To nije samo zaboravljanje i potiskivanje grijeha, nego njegovo iznošenje na vidjelo kako bi čovjek vidio da je stavljao Boga u drugi plan i ponašao se kao da ga nema. Srce mora biti raskajano i otvoreno, a krajnje vrhunsko, a to znači: žalost što je uvrijeđena Božja ljubav i dobrotu, sveobuhvatno, a to znači, da treba oplakivati sve učinjene grijehe.

U ispovijedi je potrebna odluka za promjenu života. Treba poduzeti stvarne i

konkretne korake. Grijesi su kao neka izraslina "rogova" na ljudskom tijelu. Treba ih neprestano smanjivati, jer nije svejedno da li su oni od dva metra ili od dva centimetra.

Da se sve to postigne, potrebna je poniznost. Bogu se treba doći kao grešni, nedostojni, ograničeni, napuknuti ljudi. Time se priznaje da je Bog čovjeku potreban i da se čovjek ne pouzdaje u svoje snage, već da osjeća duboku ovisnost o Bogu. Samo se onaj čovjek koji je ponizan pred Bogom opravdava, kao što je to bilo s carinikom u evanđelju. U ispovijedi, istina, postoji na drugoj strani prijatelj, ali ipak treba znati da je taj prijatelj Bogočovjek, dok je na drugoj strani samo čovjek!

Ta spoznaja mora prožimati nutrinu čovjeka kad ide na ispovijed. Na jednoj strani upamtiti Tertulijanovu izreku: "Nitko nije otac kao Bog", a na drugoj strani: "Smiluj se, Gospodine, meni grešniku". Tek tako će doći do pravoga susreta i oproštenja grijeha, do pravoga mira koje je grijehom narušeno.

BOLESNIČKO POMAZANJE

Prije smo ga zvali posljednje pomazanje jer je bilo povezano uz bližu pripravu za smrt. Poslije Drugoga vatikanskog sabora ne stavljamo naglasak na pripravu za smrt nego na sakramentalni znak koji je znak spasenja za bolesnika, znak nadvladavanja bolesti po vjeri. Zbog toga se u ovom sakramentu ne spominje samo oproštenje grijeha nego nutarnje i vanjsko ozdravljenje. Naš narod lijepo kaže: Zdravlje duše i tijela. Crkva želi teške bolesnike preporučivati trpećem i uskrsnom Gospodinu da ih podiže i spasava. Crkva ih maže svetim uljem i pri tom upućuje Bogu propisane molitve.

Kod tumačenja ovoga sakramenta postoje dvije opasnosti. Jedni žele naglasiti da je taj sakrament samo za ljudsko tijelo, a drugi vele da je samo za ljudsku dušu, tj. za oproštenje grijeha i pripravu za polazak u vječnost. Pretjeruju i jedni i drugi.

Crkva upravo želi naglasiti i jedno i drugo kako bi dokazala svoje naučavanje u otkupljenju cjelokupnog čovjeka. Točnije rečeno, Crkva prenosi Kristovo naučavanje i njegovo praktično djelovanje kad je u pitanju tjelesno i duševno zdravlje konkretnog čovjeka.

U "Poletu" od 9. prosinca 1989. g. Lush Gjergij, svećenik, Albanac, piše: "Mi se borimo za cijeloga čovjeka, a ne kako se kaže, da nas jedino zanima ljudska duša. Nama se čini velika nepravda kad se to naglašava. U tom smislu čovjek je nedjeljiv te prema tome on je nedjeljiv i za nas. Mi nismo grobari koji se bave

samo sahranom čovjeka. Mi pratimo čovjeka od rođenja, preko kulture, tradicije, politike ... jer čovjek sudjeluje u svemu.“

I zaista je tako. Krist se bori za čitava čovjeka. On je liječio njegovo tijelo i njegovu dušu. Kad se gleda učinak Kristova trogodišnjega djelovanja u javnom životu, onda ispada da je više posvetio tijelu čovjeka, nego njegovoj duši, iako je to uvijek išlo zajedno. Kristu je bilo do toga da ljudima olakša boli i da ih izliječi. Nije tražio nikakvu naplatu za svoje recepte koje je davao svojim pacijentima, ali je od njih zahtijevao živu i jaku vjeru. Koliko je puta Krist rekao: "Idi, vjera te je tvoja spasila!"

Velik je i divan čovjek koga je Bog stvorio. Sveto pismo veli da je "malo manji od anđela". I taj čovjek je Božje remek-djelo ne samo po duši nego i po tijelu. Božja slika na čovjeku nije nalijepljena kao poštanska marka. Istina, ljudska sloboda i čovjekova misao odraz su Božje slike, ali i na "tjelesnom licu čovjeka osjeća se bljesak duše koja je okrenuta prema Bogu" (Schumans).

"Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju" (Post 1,26). Adam je, dakle, izišao "ispod čekića" Božjega Trojstva. Sigurno je bilo lijepo njegovo tijelo kao i njegova duša. Čovjek je čitavim svojim bićem djelo Boga stvoritelja, a ne nečija "krpljačina". I o čovjekovom tijelu i o njegovoj duši napisano je: "I vidje Bog sve što je učinio, i bi dobro!" (Post 1,25).

Jedan uvaženi pisac lijepo reče: "Čovjekovo tijelo nije stvoreno iz ništa, nego od žive ili mrtve materije koju je Bog već bio stvorio. Između svega materijalnoga ljudsko je tijelo jedino prošlo dva puta kroz Božje ruke. Zato je ta materija vrednija od bilo koje druge materije."

Zanimljivo je da je Bog čitav svemir stvorio jednom riječju: "Neka bude!" Samo kod stvaranja čovjeka Bog se "savjetovao". Jasno je da Bog nema savjetnika, ali je Bog htio pokazati da je stvaranje čovjeka važnije od svega drugoga. Čovjek je Božji "Amen" na stvaranje svijeta.

Da je ljudsko tijelo veličanstveno, potvrđuje i Kristovo rođenje i proslavljenost uzašašće na nebo. Upravo je tu najveća afirmacija ljudskog tijela. Bogočovjek s proslavljenim ljudskim tijelom uzlazi k Ocu da bi čitavu vječnost bio u ljudskom tijelu. Zar i uskrsnuće ne govori kako je važno čovjekovo tijelo koje će uskrsnuti i čitavu vječnost sjati u nebeskoj svjetlosti.

Crkva je od svojih početaka vodila posebnu brigu o ljudskom tijelu. To je prihvatila od svoga Utemeljitelja. Zbog toga je otvarala prve bolnice, prihvatilišta, brigala se za bolesnike ... Ta briga za čovjeka spada na samu bit evanđelja. Krist je o suđenju na sudnji dan imao na pameti upravo ljudsko tijelo: "Bio sam gladan, žedan, gol, bolestan ..." Veliki biskup Helder Camara kao da progovara i potvrđuje u novo vrijeme tu tvrdnju: "Ja nisam biskup neutjelovljenih duša, nego čitavoga čovjeka: njegova tijela i njegove duše, pa se stoga moram brigati za ljude

koji trpe i oskudijevaju.“ U tom kontekstu treba gledati i sakrament bolesničkoga pomazanja koji daje i vanjsko ozdravljenje. Možda izgleda nerazumljiv tekst koji se čita pri dijeljenju toga sakramenta. U svakom slučaju je jasno da Crkva želi očitovati Božju ljubav i Božju dobrotu na ljudskom tijelu koje je bolesno, one-močalo, koje se muči.

Taj sakrament je i za čovjekovo nutarnje ozdravljenje. To je potrebna pomoć u bolesnim i staračkim godinama. Poznato je da vrag najžešće navaljuje na čovjekovu dušu upravo u posljednjim trenucima ili kod čovjekova bolesnog stanja. Tada su ljudske sile slabije i teže se oduprijeti navalama nečastivoga.

Na dan sv. Martina, biskupa, 11. studenoga, čitamo u časoslovu iz "Pisama" Suplicija Severa: "O, neizrecivog li muža? Rad ga ne nadjača niti ga smrt svlada. Nije se spremnije priklonio nijednoj strani, niti se prestrašio smrti, niti je otklonio živjeti! Očiju i ruku stalno usmjerenih u nebo, nesavladivi duh nije popustio u molitvi. Kad su ga prezbiteri, koji su tad k njemu došli, molili da malo zgodnije legne i tako olakša tijelo, rekao je: 'Pustite, braćo, pustite da radije gledam nebo nego zemlju kako bi se duh već zaputio svojim putem kojim mu je ići Gospodinu'. Dok je to govorio, vidio je kako blizu stoji đavao. Reče: Zašto stojiš tu, okrutna životinjo? Ništa nećeš, krvniče, na meni naći: primi me krilo Abrahamovo."

Svaki se trgovac bori dobiti što više mušterija. Stara je istina da svećenika najviše mrzi đavao jer mu svećenik oduzima najviše mušterija. Posebno to vrijedi za pri kraju života svakoga vjernika. Crkva želi da kršćanin u tim trenucima dobije duhovnu pomoć kako bi lakše mogao izići kao pobjednik. Sveti Augustin veli: "Ako te smrt ne zateče kao pobjednika, neka te zateče barem kao borca!"

Čovjek je cijeli život borac a sakramenti mu pomažu da se bori časno i junački. Osobito je važan ishod odlučujuće bitke na kraju života. Tu može biti konačna odluka: ili Bogu, ili njegovu suparniku. U tom kontekstu je sakrament bolesničkog pomazanja pomoć i u odlučujućoj bitki. To je sakrament koji oprašta grijeh. Čitamo u poslanici sv. Jakova: "Boluje li tko među vama neka dozove starješine Crkve. Oni neka mole nad njim mažući ga uljem pa će molitva učinjena s vjerom spasiti bolesnika! Gospodin će ga podići i ako je učinio grijeh, dobit će oproštenje" (Jak 5,14-16).

I na kraju recimo da sakrament bolesničkog pomazanja nije ni magija koja nadomješta medicinu, niti konkurencija apotekarskim umijećima. To je samo božansko sredstvo koje unosi vedrinu i nadu i time pomaže bolesnom čovjeku da duševno i tjelesno ozdravi.

SVETI RED

Ovaj sakrament je posebna božanska ustanova po kojoj se izabrani kršćani obilježavaju neizbrisivim biljegom i postavljaju za svete službenike koji će poučavati, posvećivati i voditi Božji narod u ime Krista Glave otajstvenog tijela u kome svatko prema svome stupnju izvršava povjerenu zadaću.

Ničim se Spasitelj nije ljepše predstavio i toliko osvojio ljude kao što je to učinio likom Dobrog pastira. To je postala njegova osobna karta pred učenicima i narodom.

1. *Pastir pozna svoje ovce.* "On ovce zove imenom pa ih izvodi" (Iv 10,3). Kršćani nisu bezimeni kao kolektiv ili masa nego zajednica osoba koje Krist osobno poznaje. Kršćani nisu divlje neorganizirano krdo, nego stado s pastirom koji poznaje svakog člana stada i koji se posebno brine za svakoga pojedinca.

Kristov primjer obvezuje svakoga svećenika. Svećenik mora poznavati svoje stado, svakoga vjernika. Ne samo statistički i ekonomski, nego "u dušu". Za takvo poznavanje potrebno je puno ljubavi i vremena. U svakom slučaju, kad bi svećenik bolje poznao svoje vjernike, sigurno bi bio širokogrudniji i razumljiviji prema njihovim potrebama.

2. *Pastir vodi svoje stado.* "A kad sve svoje izvede, pred njima ide i oni idu za njim jer poznaju njegov glas" (Iv 10,4). Pastir, dakle, ide pred svojim stadom a ne goni ga otraga. Prečesto je zaogrnut ovčjim runom te nalikuje i sâm na stado. Svećenici se nadahnjuju primjerom Isusa Dobrog pastira. Trebaju se stalno pitati: Kako vodim povjereno mi stado? Da li možda surovošću i batinanjem odbijam pojedine ovce iz stada?

3. *Pastir brani svoje stado.* Isus je nabrojio neprijatelje svoga stada: kradljivci, razbojnici, vuci. Isus ih naziva i "lažnim mesijama". Uvijek je bilo i takvih. I bit će ih. Dobri pastir nije najamnik i ne napušta svoje stado kad zagusti. Ni Isus nije pobjegao, nego je išao ravno na Golgotu.

Nažalost, među svećenicima ima i najamnika koji bježe pred opasnošću. na njih se primjenjuju riječi: "Nemoćnih ne krijepite, bolesnih ne liječite, ranjenih ne povijate, zalutalih natrag ne dovodite, izgubljenih ne tražite, nego nasilno i okrutno njima gospodarite" (Ez 34,4).

Kako li dugo svijetli primjer svećenika koji je poginuo za svoje stado ostajući s njime u vrijeme borbe, gladi, potresa. Ali, nažalost, i obratno.

4. *Pastir traži izgubljenu ovcu.* Koliko ih je samo Krist pronašao među carinicima, bludnicama, grešnicima ... Farizeji su mu prigovarali ali je on ostao postojano svjestan da je poslan "izgubljenim ovcama doma Izraelova", i da je "veće veselje zbog jednoga obraćenog grešnika, nego zbog 99 pravednika kojima

ne treba obraćenja“ (Lk 15,6). Čovjek se pita: zar ustrajni pravednici, proroci, patnici, mučenici ... kod Boga ne vrijede više od obraćenih grešnika? Tu se radi o nadanoj radosti poslije velike žalosti.

Pastir ne smije samo iščekivati izgubljene ovce nego ih - po Kristovu nalogu - treba tražiti. Treba tragati za zalutalima, tražiti one koji njega ne traže, doživati one koji ga ne žele slušati. To će proizvesti okrvavljene noge, iscrpljene živce, protjerivanje s kućnog praga ... A najlakše bi bilo odmahnuti rukom i reći: "K vragu! Kad ste njegovi nek vas on i nosi!" Tako ne rezonira pravi pastir u kome je Kristovo pastirsko srce.

5. *Pastir polaže život za svoje ovce.* Dobri pastir izlaže opasnosti vlastiti život da bi zaštitio svoje ovce. Tako je činio i Krist. Iskrvario je tražeći izgubljene ovce doma Davidova. Nisu ga zaustavile mržnje i nezahvalnosti. I Kristovi sljedbenici moraju učiniti kao i Učitelj. Ne smiju se "upokojiti" među četiri zida, čitati zabavnu literaturu i čekati. Kako će samo saznati tko se izgubio a tko zapleo u trnje? Tu nije pitanje da li je netko za aktivizam ili kontemplaciju. Radi se o dinamizmu ljubavi koji će naći načina da se afirmira.

Karl Rahner (+30.ožujka 1984.) u knjizi "Einübung priesterlicher Existenz" nabraja petnaest oznaka suvremenog svećenika pastoralca. Ovdje donosimo samo četiri.

a) *Human čovjek* - Današnji svećenik mora biti vrlo intenzivni humanist. Mora nastupati kao čovjek koji nastoji pridobiti čovjeka. Mora se truditi uvjerljivo raditi i tamo gdje se suočava s kontroverznim pojedincem. Naravno, svećenik mora puno učiti, raditi studirati, ali ne mora niti može sve znati. To se od njega i ne očekuje. Ne mora biti atomski fizičar, povjesničar, sociolog, političar... Svećenik ne smije biti obrazovan samo mozgom, nego prije svega iznutra obrazovan čovjek. Mora težiti za formiranjem čovjeka iznutra, čovjeka duše, osjećaja i srca.

b) *Bratski pratilac u vjerskim poteškoćama* - Svećenik treba biti sudrug u nosenju tereta što ga vjera stvara. On treba razumjeti današnjeg čovjeka i podupirati ga u dobru. U vrijeme teškoće biti čvrst oslonac slabima.

c) *Pun ljubavi i dobrote* - Svećenik mora biti čovjek koji ljubi, koji ne traži sebe. On mora biti nesebičan i dobrohotan čovjek. Kako se poneki svećenik teško hrve u svome srcu kad se od njega traži veća žrtva?

d) *Pravi pastir svoga stada* - Svećenik je pastir po uzoru na Učitelja. Mora se vladati prema svojim "ovcama" kako se Isus vladao prema ljudima s kojima se susretao i kojima je govorio. Što je god svećenik u tome bliži svome Učitelju, bolje će izvršiti svoje poslanje koje je dobio po svećeničkom ređenju.

Svećenik ima stotine naziva koje je kroz povijest dobio, ali mu nijedan tako ne pristaje kao "pastir svoga stada". U katakombama je bilo tisuće Kristovih slika

i natpisa ali su kršćani najviše voljeli lik Dobroga pastira. Danas kad ljudi puno traže i očekuju od svećenika, lik Dobroga pastira koji život svoj polaže za svoje ovce, čuva ih i vodi na prave izvore milosti, sve više dolazi do izražaja. Ljudi traže svećenika slična Učitelju, Dobrom pastiru.

ŽENIDBA

Ovaj sakrament predstavlja savez kojim muž i žena uspostavljaju međusobno zajedništvo života koje je po svojoj prirodi usmjereno prema dobru supruga kao i prema rađanju i odgajanju djece. Dakle, dvije stvari treba staviti u isti rang: dobro supruga i rađanje i odgoj djece.

Francuski esejist i romanopisac André Maurois reče jednom zgodom: "Zašto medeni mjesec brzo završi mutnim talogom?" Svaka je stvar drukčija kad se gleda izdaleka. I brak gledan izdaleka ili u prvim danima i mjesecima izgleda mnogo ljepši i romantičniji nego što je on to u stvari. Njegova naslovna stranica je redovito višebojna, u koloru, a kad čovjek zaplovi dalje na bračnu pučinu, onda je to redovito tekst s mnoštvom crno-bijelih fotografija.

Zamislimo da se čovjek nalazi na vrhuncu brda ili na obali našega Jadrana. Ispred njega nalazi se divni horizont, plava pučina. U daljini se biserni otočić prelijeva u bojama na suncu. Uzeo je čamac i otplovio. Što se više približavao tom otočiću, mašta je sve manje radila, a sve se više otkrivala realnost. Kad je stigao na otočić, iznenadio se, jer je mnogo toga više očekivao.

Stari Plutarh priča kako su Rimljani prekoravali nekoga sugrađanina koji je imao lijepu i bogatu ženu. Taj im je jednom zgodom pokazao svoje nove sandale i rekao: "Zar i ove sandale nisu nove i lijepe, a nitko ne zna koliko me one stiskaju i žuljaju."

Brak je težak, iako on, gledajući izdaleka, ne izgleda takav. Ipak je dosta istinita tvrdnja: "Brak je velika groznica koja je u početku vrućica, a kasnije postaje teška glavobolja."

To nije čudno, jer sve što je veliko i sveto, to je i teško. No, kada se shvati da to mora biti tako, da se bračne poteškoće mogu premostiti, da je ključ sreće u bračnim rukama, onda i zagonetka bračne patnje postaje lakša.

Čitavi bračni život treba živjeti iz iste ljubavi koja je bila na početku sklapanja braka. Supruzi trebaju imati onu istu ljubav, poštovanje, iskrenost, razumijevanje, nježnost... kao i na početku kad su stajali pred kumovima, Crkvom i Bogom. To treba brižno čuvati cijeli život, jer sreću u braku ne donosi bogatstvo, novac, ekonomska sigurnost, nego nesebična ljubav koja se sastoji u darivanju, a to darivanje treba trajati cijeli život.

Sakrament ženidbe nešto je veliko i sveto. Krist ga je digao u sfere milosti, a Pavao ga označio kao savez između Krista i Crkve.

Ipak, mnogi bi brak željeli sekularizirati i svesti ga na obični kupoprodajni ugovor. Istina, brak je i jedna vrsta ugovora, te pitanje financija, stana, pokućstva, novčanika, seksa..., ali brak je u prvom redu jedan od sedam blagoslovljenih izvora koji ozdravljaju bolesno čovječanstvo.

Neke su stvari takve, pa ne znam što neki ljudi o njima mislili. Sunce je svijetlo i toplo, bez obzira što ljudi mislili. Zemlja je okrugla, bez obzira što ljudi o tom govorili. Isto je tako i brak svet, bez obzira što ljudi mislili. Bog je vjenčao Adama i Evu, Krist je to vjenčanje podigao na sakrament, a Crkva mu je uvijek posvećivala veliku pažnju.

I mjesto gdje se taj sakrament obavlja jest sveto. Pred oltarom mladenci polažu svoju ljubav i svoju vjernost jedno drugome. Zato registracija pred matičarom nije dovoljna. Istina, treba dati "caru carevo" i izvršiti svoju građansku dužnost, ali je teška povreda Božje volje i prirodnog zakona živjeti bračnim životom prije nego ga je Bog posvetio i blagoslovio.

No, sigurno najsvetija je u braku ljubav iz čijega predanja izlazi novo stvaranje. Otac i majka sudjeluju u stvaralačkom djelu u kojem dolazi novi čovjek - Božje dijete. Njegova pojava nešto je veliko i sveto. Dijete je proizašlo iz spoja tijela i duše dvojice koji žele da se svijet obogati novim bićem, ali i da nebo postane jednoga dana bogatije. Zar to nije veliko i sveto?

Život ima svoje zakone po kojima se treba vladati, ali ako ih se čovjek ne drži, kažnjava ga i Bog i priroda.

I brak ima svoje zakone. Mladi bračni parovi najprije žele imati moderan stan, automate, auto... Oni žele poći na velika bračna putovanja, ljetovanja u inozemstvu... Sve je to lijepo, ali nije glavno. Oni najprije trebaju imati ono što ih čini sretnim a njihovu ljubav plodnom, a to su djeca. Istina, to je trud i žrtva, a ne komoditet i uživanje, ali se to isplati.

Prvo: roditelji trebaju misliti na svoju starost. Biti bez djece znači već osigurati mjesto u staračkom domu, ili biti pušten na milost i nemilost pojedinim "služkinjama" koji jedva čekaju da nestane onih koje dvore. Takvi roditelji gledaju svoju prokockanu šansu i proklinju svoje planiranje djece ili upotrebu kontracepcijskih sredstava, ili možda svojevoljnih abortusa. Oni su željeli imati sve, samo ne djecu, pa sada nemaju ništa.

Drugo: roditelji bi trebali znati da svijet treba postojati i poslije njih, a ne se držati parole: "Poslije mene, ako će i potopi!"

Djeca su znak da će i dalje živjeti, da će i dalje plamsati vatra na ognjištima, da će krv teći novim žilama sve do sudnjeg dana. Kad ne bude roditelja, djeca će

biti živi nastavak njihove ljubavi koja ih neće zaboraviti, već vječno blagoslivljati.

Treće: rađanje djece imperativ je i prema svome narodu. Jedan je narod jak, koliko su jake njegove obitelji. Nema bojazni za jednu naciju gdje je kolijevka puna plača. Nema straha za budućnost naroda gdje ima djece. Hrvatski je narod ostao još uvijek na životu jer su majke više rađale djece, nego je turska sablja odsjecala glava.

Američki eks-ministar Mac Namara jednom je rekao teške riječe: "Treba spriječiti dolazak suvišnih ljudi na svijet". To govori čovjek koji ima desetke tisuća dolara, plaću koji troši svaki dan na ljetovanju po nekoliko tisuća dolara. To izjavljuje čovjek kome nije stalo do sreće drugoga. To kaže čovjek koji bi želio da bude što manje ljudi, da bi on što bolje živio. Taj ne želi da i drugi budu sretni i da uživaju Božju ljubav i dobrotu.

No, djeca nisu i ne smiju biti samo lutke koje treba svaki dan suvremeno oblačiti. Ona ne smiju biti ni zastave koje stalno vise na prozoru ili ulici. Ali djeca ne smiju biti ni božanstvena pred kojima se mora uvijek klečati. Rođenu djecu treba odgojiti da budu ljudi i kršćani na ponos Bogu, Domovini i obitelji.

Najbolja je škola odgoja roditeljski primjer. Kao ljudi i kršćani djeca od roditelja trebaju vidjeti kako se brani istina, opraštaju uvrede, ožalošćeni tješe, siromašni daruju... Djeca trebaju vidjeti kako roditelji kršćanski misle, govore i kako se kršćanski vladaju. Ona moraju opažati kako se roditelji vole, ljube, poštivaju, razumiju... Djeca moraju vidjeti roditeljsku plemenitost, širokogrudnost, karakter, obiteljsku radost... Djeca moraju opaziti i doživjeti sebe kao roditeljsku sreću, a ne kao neki teret. Zato nije odgojno čuti od roditelja: "Sretan je onaj koji vas nema; da vas lijepa smrt hoće uzeti; što mi ih, Bože, toliko dade; kad će vas vrag odnijeti da budemo mirni..." Takvo govorenje djeluje porazno. Djeca kad dolazi nešto iz roditeljskih usta uzimlju ozbiljno. Zato, djecu kleti i proklinjati, vrlo je neodgojno.

Moglo bi se reći da roditelji trebaju sami biti odgojeni i ljudski i kršćanski da bi mogli odgajati svoju djecu. Roditelji prvi moraju držati Božje zapovijedi i po njima živjeti, pa će i djeca poći njihovim primjerom. Uvijek je aktualno staro pravilo: "Primjeri privlače!"